

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

BALAT SEMTİ İÇİN BİR AYDINLATMA TASARIMI ÖNERİSİ

Hanife OK

İstanbul Kültür Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Anabilim Dalı
Danışman: Prof. Dr. Rana KUTLU

Kentsel aydınlatma, iki açıdan tanımlanmaktadır. Bunlar; kent yaşamının güvenli ve emniyetli bir şekilde sürdürülebilirliğinde önemli etkenlerden birisi olan işlevsel aydınlatma ile kent kimliğinin vurgulanması ve algılanması üzerine kentsel değerlerin ön planda olduğu mimari aydınlatmadır. Küreselleşen dünyada kentlerin birbiriyle yarışması, yaşanan teknolojik ve bilimsel gelişmelerle birlikte kentsel aydınlatma konusunda da önemli gelişim ve değişimler yaşanmasına neden olmuştur. Bu bağlamda kentsel alan aydınlatmasının tüm paydaşların görüşlerini içeren kapsayıcı yaklaşımla hazırlanması, ayrıntılı olarak işlenmesi ihtiyacı doğmuştur. Aydınlatma master planları; kent aydınlatma kriterlerine istinaden hazırlanan planlar olup, kenti bir bütün olarak düşünüp kent kimliğini koruyarak aydınlatma ile bu kimliği vurgulamayı amaçlar. Kapsamlı bir şekilde tasarlanan aydınlatma master planları çağdaş aydınlatma tekniklerinin, uygun standart ve şartların sağlandığı, gereksiz enerji kullanımının minimuma indirildiği bir kent aydınlatması ortaya koyarken, kentin gelişmişliğinin ve yüksek yaşam kalitesinin en önemli göstergelerinden birini oluşturur. Kent yaşayanlarına ve ziyaretçilerine görsel konfor koşullarını sağlamanın yanında gün saatleri dışında da ortak toplumsal değerleri yaşama ve paylaşmalarına imkan sunan, kenti çekici kılan, en önemli planlama araçlarından biri olma özelliğini taşımaktadır.

Bu çalışmada kentsel aydınlatma kriterleri ve amaçları irdelenmiş olup etkili bir kentsel aydınlatma için aydınlatma master planının önemi ve kapsamı vurgulanmıştır. Bu amaçla, Aydınlatma master planının tarihi gelişim süreci incelenmiş ve planlama aşamalarında

bahsedilmiştir. Ardından dünyada ve Türkiye’de uygulanmış aydınlatma master plan örnekleri incelenmiştir.

Tez çalışması; çok disiplinli bir çalışma gerektiren Aydınlatma Master Planı için bir altlık veya yönlendirici oluşturacak şekilde kurgulanmıştır. Alan çalışması için İstanbul kimliğinde önemli bir yeri olan Fatih İlçesi - Balat semti seçilerek, ele alınan kriterler bağlamında tanımlanan belirli bir bölgenin aydınlatma tasarımı önerisi geliştirilmiştir. Balat; kozmopolit kimliği ve geçirdiği tarihsel süreçlerden dolayı detaylı analiz ve bölgeleme çalışması gerektirmektedir. Tarihi Yarımada’da yer alan Balat, tarihi kent kimliğini yansıtan bir bölgedir. Çalışma kapsamında Balat’ın geçirdiği tarihsel süreçten bahsedilmiş, sahip olduğu kimlik değerleri belirlenmiştir. Kentsel kimlik, kentsel imge kavramları çevresel algı ile ele alınarak Kevin Lynch’in öncelikli Kent İmgesini oluşturan beş maddesi ile daha sonraki çalışmalarını esas alan anlam ve algı üzerinden analiz edilerek geliştirilmiş, Balat Bölgesi için işlevsel-mimari aydınlatma esasları bağlamında bir aydınlatma tasarımı önerilmiştir. Bu kapsamda oluşturulan senaryosu ile Balat semti, sahil kıyısı ve komşu alanda bir çalışma bölgesi belirlenmiştir. Bu çalışma bölgesinde aydınlatılması gereken kentsel öğeler incelenmiştir. Oluşturulan güzergahta Balat’ın kimliğini vurgulayan yapılar ve sokaklar analiz edilerek hem gündüz hem de gece mevcut durum karşılaştırmaları yapılmıştır. Oluşturulan senaryo kapsamında güvenli ve emniyetli yürüyüş yolları oluşturularak, Balat’ta görülmesi gereken öğelerin planlı ve kapsamlı bir şekilde aydınlatılması kent kimliğine kazandırılması ve tanıtılması amaçlanmıştır. Mevcut durum analizinde aydınlatma sorunları tespit edilmiş ve bu bağlamda öneriler getirilmiştir. Çalışmanın gelecekte yapılacak daha kapsamlı bir aydınlatma master planı için başlangıç oluşturması hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kentsel Aydınlatma, İşlevsel Aydınlatma, Mimari Aydınlatma, Aydınlatma Master Planı, Kentsel İmge, Kentsel kimlik, Çevresel algılama

SUMMARY

M.Sc. Thesis

A LIGHTING DESIGN PROPOSAL FOR THE BALAT DISTRICT

Hanife OK

İstanbul Kultur Universty

Graduate Institute of Education

Department of Interior Architecture and Environmental Design

Supervisor: Prof. Dr. Rana KUTLU

Urban lighting is defined in two ways. These; functional lighting, which is one of the important factors in the safe and secure sustainability of urban life, and the other is architectural lighting in which urban values are at the forefront on emphasizing and perceiving the urban identity. In the globalizing world, the competition of cities with each other has led to significant developments and also changes in urban lighting, along with technological and scientific developments. In this context, the need to prepare urban area lighting with an inclusive approach that includes the views of all stakeholders and to process it in detail has arisen. Lighting master plans; These are the plans prepared in accordance with the urban lighting criteria, and aim to emphasize this identity with lighting by considering the city as a whole and preserving the urban identity. Comprehensively designed lighting master plans create an urban lighting system where modern lighting techniques, appropriate standards and conditions are provided, and unnecessary energy use is minimized, and constitutes one of the most important indicators of the city's sophistication and high quality of life. It is one of the most important planning tools that not only provides the residents and visitors of the city with visual comfort conditions, but also allows them to live and share common social values outside of daylight hours, and makes the city attractive.

In this study, urban lighting criteria and purposes are examined and the importance and scope of the lighting master plan for an effective urban lighting is emphasized. For this purpose, the historical development process of the Lighting master plan has been examined and mentioned in the planning stages. Then, examples of lighting master plans examined which were applied in the world and in Turkey.

Thesis; It was designed to form a base or guide for the Lighting Master Plan, which requires a multi-disciplinary study. For the field study, Fatih District - Balat area was selected which has an important place in the identity of Istanbul and a lighting design proposal was developed for a specific region defined in the context of the criteria discussed. Studying Balat is required detailed analysis and zoning studies because of due to its cosmopolitan identity and historical processes. Located in the Historic Peninsula, Balat is a region that reflects its historical city identity. Within the scope of the study, the historical process of Balat was mentioned and his identity values were determined. By considering the concepts of urban identity and urban image with environmental perception, a lighting design was proposed for the Balat Region which was developed by analyzing Kevin Lynch's five items that make up the primary City Image and the meaning and perception based on his later works with in the context of functional-architectural lighting principles With the scenario created in this context, a study area was determined in the district of Balat, the coastline and the neighboring area. In this study area, the urban elements that need to be illuminated in the region have been determined. On the created route were analyzed on comparisons of the current situation were made both during the day and at night for buildings and streets emphasizing the identity of Balat. Within the scope of the scenario created, safe and secure walking paths were created, and it was aimed to illuminate the must-see items in Balat which are planned and comprehensive way, to bring them into the identity of the city and to introduce to people. In the current situation analysis, lighting problems were identified and suggestions were made for this problems in this context. It is aimed that the study will be a starting point for a more comprehensive lighting master plan to be made in the future.

Key Words: Urban Lighting, Functional Lighting, Architectural Lighting, Lighting Master Plan, Urban Image, Urban Identity, Environmental perception